

የኃይጅንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ መመሪያ ቁጥር 121/2014

Hygiene and Environmental Health Protection
Directive No. 121/2014

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የምግብ፣ የመድኃኒትና ጤና
ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለሥልጣን
Addis Ababa City Administration Food, Drug
and Health Care Administration & Control
Authority

ጥር 18፥ 2014

ማውጫ

መግቢያ.....	2
ክፍል አንድ.....	2
ጠቅላላ.....	2
1. አጭር ርዕስ.....	2
2. ትርጓሜ.....	2
3. የተፈፃሚነት ወሰን.....	7
4. የባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች ስልጣን፣ ኃላፊነት፣ ተግባርና ግዴታ	7
5. የተገልጋዮች ግዴታና መረጃ የማግኘት መብት.....	9
6. ስለውክልናና ህጋዊ መረጃ ስለመስጠት	11
ክፍል ሁለት.....	12
የምግብና ጤና ነክ ተቋም የጤና ብቃት ማረጋገጥን.....	12
7. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አሰጣጥ	12
8. ስለ ቅድመ ፈቃድ ቁጥጥር ስራ.....	13
9. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እድሳት ሂደት እና የደረጃ አሰጣጥ	14
10. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ይዘት	15
12. ምትክ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ስለማግኘት	15
ክፍል አራት.....	16
የተቋማት ኃይሮችና አካባቢ ጤና አጠባበቅ እና የምርት ጥራትና ደህንነት ቁጥጥር.....	16
14. ቁጥጥር ስለሚደረግባቸው ተቋማትና ምርት	16
15. የቁጥጥር ስራ አፈፃፀም ሂደት.....	16
16. የማሻሻያ ጊዜ ስለመስጠትና የውዴታ ግዴታ ስምምነት ስለማስገባት	17
17. የመጠጥ ውሃ ብክለትን መከላከልና መቆጣጠር	17
18. ስለ ናሙና አወሳሰድ	18
19. በትምባሆ ጭስ ብክለትና በልኮል መጠጥ የሚከሰቱ የጤና ችግሮችን መከላከልና መቆጣጠር19	
20. የመጻዳጃ ቤት እንዲኖር ስለማድረግ.....	20
21. የገላ መታጠቢያ ቤት አያያዝ.....	20
22. እርምጃ አወሳሰድ.....	20
ክፍል ስድስት.....	25
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች.....	25
23. ስለ ንግድ ማስታወቂያዎች፣ፕሮሞሽንና የምርት ገላጭ ጽሁፍ.....	25
24. ስለተጠያቂነት.....	25
25. የመተባበር ግዴታ.....	25
26. ተፈፃሚነት ስለሌላቸውና ስለተሻሩ ህጎች	26
27. የመመሪያው ተፈፃሚነት	26

መግቢያ

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የምግብ፣ የመድኃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ውስጥ የሚያከናውነውን የምግብና የጤና ነክ ምርትና ተቋማት ብቃት ማረጋገጥና ቁጥጥር ስራን ማጠናከር የማህበረሰቡን ጤና ለመጠበቅ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በከተማ አስተዳደሩ ውስጥ ህገ-ወጥ ምርት፣ ደህንነቱና ጥራቱ ያልተጠበቀ ምርት እና ህግን ያልተከተለ አገልግሎት አሰጣጥ ምክንያት ለማህበረሰብ ጤና ስጋት አሳሳቢ ጉዳይ በመሆኑ፤

በፌዴራል ደረጃ የወጣውን የምግብና መድኃኒት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 1112/2011 እና የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የምግብ፣ የመድኃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ደንብ ቁጥር 60/2006 በዝርዝር ለማስፈጸም መመሪያ ማውጣት አስፈላጊ በመሆኑ፤

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የአስፈጻሚ አካላት እንደገና ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 64/2012 አንቀጽ 44 እና የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የምግብ የመድኃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ደንብ ቁጥር 60/2006 አንቀጽ 97 መሰረት ባለስልጣኑ ይህን መመሪያ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የኃይሎችና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 121/2014” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል”፡፡

2. ትርጓሜ

በደንቡና አዋጁ ያሉ የቃላት ትርጓሜዎች እንደተጠበቁ ሆነው የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ መመሪያ ውስጥ፡-

- 1) “አዋጅ” ማለት የአዲስ አበባ የምግብ፣የመድኃኒት፣የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 30/2004 ማለት ነው፤
- 2) “የፌዴራል አዋጅ” የኢትዮጵያ ምግብና መድሀኒት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 1112/2011 ማለት ነው፤
- 3) “የፌዴራል ጤና አዋጅ” የኢትዮጵያ ምግብና መድሀኒት ጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 661/2009 ማለት ነው፤
- 4) “ደንብ” ማለት ለአዲስ አበባ የምግብ፣ የመድኃኒት፣የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን በአዲስ አበባ ከተማ የወጣፈ ደንብ ቁጥር 60/ 2006 ማለት ነው፤
- 5) «ባለስልጣን» ማለት የአዲስ አበባ የምግብ፣ የመድኃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን ማለት ነው፤

- 6) “ምግብ” ማለት በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ ተዘጋጅቶ ለሰው ምግብነት የሚውል ነገር ሲሆን ገበያ ላይ የዋለ ወይም ለህብረተሰብ አገልግሎት የቀረበ እጽዋት ወይም የእጽዋት ውጤት እና የእንስሳት ተዋጽኦ፣ የምግብ ጨው፣ ውሃ፣ አልኮል ወይም ሌላ መጠጥ እና ለምግብ ማምረት ወይም ለማከም የሚውል ማንኛውንም ንጥረ ነገር የሚያካትት ሆኖ መድሀኒትን፣ የውበት መጠበቂያና ትንባሆን አያካትትም፤
- 7) «የምግብ ደህንነት» ማለት ምግብን በተገቢው መንገድ በማምረት፤ በማዘጋጀት፤ በመያዝ፤ በማከማቸትና በማጓጓዝ እንዲሁም ለተጠቃሚው በማቅረብ ሂደት ምግብ-ወለድ በሽታዎችን መከላከልና መቆጣጠር ነው፤
- 8) «ለብክለት ተጋላጭ ምግብ» ማለት በሽታ አምጪ ለሆኑ ጥቃቅን ሕዋሳት ዕድገት ወይም ለመርዞች መመረት የተመቻቸ ወይም የተጋለጠ ምግብ ነው፤
- 9) «መከለስ» ማለት ለንግድ ወይም በሌላ መንገድ ለሕብረተሰቡ አገልግሎት በሚቀርብ ምግብ ላይ ሌላ ነገር መጨመር ወይም ይዘቱን በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ በሌላ ነገር በመተካት ወይም በተገቢው መንገድ በንጽህና ባለመመረቱና ባለመያዙ ከባዕድ ነገር ጋር እንዲነካካ ማድረግ ነው፤
- 10) «የምግብ ጭማሪዎች» ማለት እንደ ምግብ አካል ተቆጥሮ ምግብን ለማጣፈጥ፤ ለማቅለም፤ ሳይበላሽ ለማቆየት ወይም ለማሳመር የሚረዳ በምግብ ላይ የሚጨመር ማንኛውም ንጥረ ነገር ነው፤
- 11) «ማሸጊያ» ማለት ምግብን ወይ ጤና ነክ ምርትን በዉስጡ ለመሙላት ወይም ለመክተት ወይም ለመጠቅለል የሚያገለግል ማንኛውም መያዣ ሲሆን ከምርቱ ጋር ቀጥታ ግንኙነት ያላቸውን መያዣዎችና ለመጠቅለያ የሚያገለግሉ ሌሎች ዕቃዎችን ይጨምራል፤
- 12) «ገላጭ ጽሁፍ» ማለት ህብረተሰቡ በቀላሉ በሚረዳው ቋንቋ የተጻፈ ሆኖ ስለ አንድ ምርት አስፈላጊውን መረጃ የሚገልጽ በማሸጊያው ላይ የሚታተም ወይም የሚለጠፍ ጽሁፍ ሲሆን በማሸጊያው ዉስጥ በአባሪነት የሚካተተውን ጽሁፍ ይጨምራል፤
- 13) «የአልኮል መጠጥ» ማለት በማናቸውም የአልኮል ይዘቱ ከዜሮ ነጥብ አምስት በመቶ በላይ የሆነ የመጠጥ አይነት ነው፤
- 14) «የምግብ ንግድ» ማለት ምግብንና የምግብ ጥሬ እቃዎችን ለንግድ ማምረት፤ ማዘጋጀት፤ ማጭረር፤ ማሸግ፤ ማከመቸት፤ ማከፋፈል፤ ማጓጓዝ፤ በጅምላና በችርቻሮ መሸጥ ሲሆን የምግብ ጥራት ቁጥጥር ላብራቶሪ ሥራዎችን ይጨምራል፤

- 15) «የምግብ ተቋም» ማለት በምግብ ማምረት እና አገልግሎት አሰጣጥ ስራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ድርጅት ነው፤
- 16) «ምግብ አዘጋጅ» ማለት በማንኛውም ምግብ አቅራቢ ተቋማት ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ከምግቡ ጋር ግንኙነት ያለው ማንኛውም ሰው ነው፤
- 17) «ቆሻሻ» ማለት ከኢንዱስትሪዎች፣ ከእርሻ ቦታዎች፣ ከትምህርት ቤቶች፣ ከመኖሪያ ቤቶች፣ ከንግድ ስፍራዎች፣ ከጤናና ጤና ነክ ተቋማት፣ ከመጻዳጃ ቤት ወይም ከሌሎች መሰል ተቋሞች የሚወጣና በሰው ጤና ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ፈሳሽና ደረቅ ቆሻሻ ማለት ነው፤
- 18) «የአካባቢ ጤና አጠባበቅ ጉድለት» ማለት ሰው በሚኖርበት አካባቢ የሚገኝ በአካላዊ እድገት ፣ በጤና ወይም በማህበራዊ አኗኗር ዘይቤ ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያስከትል የሚችል ማንኛውም ሁኔታ ማለት ነው፤
- 19) «አደገኛ ኬሚካል» ማለት በጥንቃቄ ካልተያዘ ወይም አገልግሎት ላይ ካልዋለ በሰው ጤና ላይ ከፍተኛ የጤና ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ሆኖ የምግብ፣ የመድሃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን «አደገኛ» ብሎ በዝረዝር የሚለየው ኬሚካል ነው፤
- 20) «መርዛማ ቆሻሻ» ማለት ታክሞ እንድገና ጥቅም ላይ ሊውል የማይችልና ለሰው ልጅ ጤና ጎጂ የሆነ ማንኛውም ዓይነት ቆሻሻ ማለት ነው፤
- 21) «ተላለፊ በሽታ» በተለያዩ መንገዶች በፍጥነትም ሆነ በቀስታ በመዛመት አደገኛ ወረርሽኝ የሚያስከትል እና በወረርሽኝ የማይታወቁትን ጨምሮ ከዚህ በፊት የነበረ ወይም በአዲስ መልክ ሊከሰት የሚችል በሽታ ማለት ነው፤
- 22) «ኳራንታይን » ማለት ለድንገተኛ ተላላፊ በሽታ ተጋልጦዋል ወይም በበሽታው ተይዘዋል ተብለው የተጠረጠሩ ሰዎችን ይኸው ሁኔታቸው እስኪረጋገጥ ድረስ በተለየ ቦታ እንዲቆዩ የማድረግ አሰራር ነው፤
- 23) « ለይቶ ማቆየት» ማለት በተላላፊ በሽታ የተያዙ ሰዎች በሽታውን ወደ ሌላ ሰው እንዳያስተላልፉ ለተወሰነ ጊዜ ለብቻ ተለይተው እንዲቆዩ የማድረግ ነው፤
- 24) «ተቋም» ማለት ማንኛውም ቁጥጥር የሚደረግበት ጤና- ነክ ወይም ምግብ ምርት አምራች ወይም ምርቱን አከፋፋይቸዋል እና አገልግሎት ሰጪ ድርጅት ማለት ነው፤
- 25) «ጤና ነክ ተቋም ማለት» ማንኛውም ህብረተሰብ የሚገለገልበት ተቋም ሲሆን የጤና ነክ ምርት አምራቾች/ቤት ፣ የአረጋውያን መንከባከቢያ

ማዕከል፤ የህጻናት ማሳደጊያ ማእከላት፤ የህጻናት ማቆያ ማዕከላት፤ መዋዕለ ህጻናት፤ የስፖርት ማዘወተሪያ ቦታዎች፤ የህዝብ መጻዳጃና ገላ መታጠቢያ ቤቶች፤ መታሻ ማእከላት፤ መዝናኛ ቦታዎች፤ የዉበት ሳሎኞች፤ የመዋኛ ስፍራዎች ፤ የጸረ-ተህዋሲያን ርጭት አገልግሎት፤ የጤና ማማከር አገልግሎት፤ በጥቅሉ እዚህ ያልተጠቀሱ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በሰዉ ጤና ላይ ተጽእኖ ሊያሳድሩ የሚችሉ ሌሎች አገልግሎት ሰጭ ተቋማትንም ይጨምራል ፤

26) «ሥራ ነክ ጤና አጠባበቅ» ማለት በሥራ አካባቢ የሚከሰቱ ወይም ከስራ ጋር ግንኙነት ያላቸዉ ኬሚካላዊ፤ ፊዚካላዊና ሥነ ሕይወታዊ ጎጂ ንጥረ ነገሮች በመከላከልና በመቆጣጠር ሠራተኞች ለአደጋ እንዳይጋለጡ በማድረግ የሳይንስና ቴክኖሎጂ አስተዳደራዊ ዘዴዎችን በመጠቀም የሰራተኞችን ጤንነት ለመጠበቅ የሚያስችል አሰራር ማለት ነዉ ፤

27) «የቅድመ ፈቃድ ቁጥጥር» ማለት የምግብና ጤና ነክ ተቋማት የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለመውሰድ ወይም ለማደስ በቅድሚያ በተቆጣጣሪ ባለሙያው በመስክ ወይም ተቋሙ ባለበት ቦታ ተገኝቶ በመጎምኘት ከተቀመጠው መስፈርት ጋር በማነጻጸር ያሟላበትን ደረጃ የሚገለጽበት ተግባር ነው፤

28) «የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት» ማለት በወጣዉ የጤና ቁጥጥር ደረጃ ወይም መስፈርት መሰረት በምግብና ጤና ነክ ተቋማት ዘርፍ ስራ ለሚሰማራ ሰዉ ወይም ማህበራት የሚሰጥ የሥራ ፈቃድ ነዉ፤

29) «የናሙና» ማለት የምግብንና ጤና ነክ ምርቶችን ለሰዉ ልጅ ተስማሚነት ጥራት ለማረጋገጥ ለሚከናወን ምርመራ የሚሰበሰብና ምርመራዉ የሚሰራለትን ምርት በሰዉ ጤና ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ነገሮችን የሚወክል ሲሆን መጠኑም የፌደራል ምግብና መድሀኒት አስተዳደር ባለስልጣን ባወጣው የናሙና አወሳሰድ መስፈርት ይሆናል፤

30) «ማሸግ» ማለት በአንድ ተቋም በጤና አጠባበቅ ጉድለት ወይም በሚሸጠው፤ በሚያመርተው ምርት የደህንነትና ጥራት ችግር ምክንያት በሕዝብ ጤንነት ላይ ችግር ሊፈጥር እንደሚችል ሲገመት ሁኔታዎች እስከሚስተካከሉ ድረስ አገልግሎት እንዳይሰጥ አግዶ የማቆየት ተግባር ነዉ፤

31) «ማስጠንቀቂያ» ማለት በአንድ ተቋም ላይ በጤና አጠባበቅ ጉድለት ወይም በሚሸጠው፤ በሚያመርተው ምርት የደህንነትና ጥራት ችግር ምክንያት በሕዝብ ጤንነት ላይ ችግር ሊፈጥር እንደሚችል ሲገመት በቃል ወይም በጽሁፍ የሚወስድ አስተዳደራዊ እርምጃ ነዉ ፤

- 32) «ማገድ» ማለት የጤና አጠባበቅ ቁጥጥር ስራ በሚከሄድባቸው ተቋም ላይ ለእገዳ የሚዳርጉ ተግባራትን ፈጽሞ ሲገኝ ተግባራት እንዳያከናውን ለተወሰነ ጊዜ በመከልከል አስተዳደራዊ እርምጃ ነው፤
- 33) «መሰረዝ» ማለት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን መሰረዝና ለንግድ ፈቃድ ሰጪ አካል በማሳወቅ የንግድ ፈቃድ ጭምር እንዲሰረዝ በማድረግ የሚወሰድ አስተዳደራዊ እርምጃ ነው፤
- 34) «ተቆጣጣሪ አካል» ማለት በዚህ መመሪያ መሰረት የቁጥጥር ተግባራትን የሚያከናውን ከባለሥልጣን መ/ቤቱ እስከ ወረዳ ጽ/ቤት ድረስ ያለ የባለስልጣኑ መዋቅር ነው፤
- 35) «የጤና ተቆጣጣሪ» ማለት በዚህ መመሪያ መሰረት የቁጥጥርና ብቃት ማረጋገጥ ተግባራትን እንዲያከናውን በባለሥልጣን መ/ቤቱ ሥልጣን የተሰጠው ባለሙያ ነው፤
- 36) «መታወቂያ ካርድ » ማለት በባለሥልጣን መ/ቤቱ የሚዘጋጅና በቁጥጥር ሥራ ላይ ለሚሰማራው የጤና አጠባበቅ ተቆጣጣሪ /ኢንሰፔክተር ስልጣንና ኃላፊነት የሚያረጋግጥ ልዩ መለያ ካርድ ነው፤
- 37) «ጸረ-ተህዋሲያን ኬሚካል» ማለት ሰውን ከሚጎዱ ተላላፊ በሽታዎች ለመከላከል እና ለመጠበቅ ሲባል በመኖሪያ፣በስራ አካባቢና ቁሳቁስ ላይ በመርጨት ወይም በመቀባት የሚገኙ ተላላፊ በሽታ አምጭ ተህዋሲያንን ለማዳከም ወይም ለማጥፋት የሚያገለግል ንጥረ ነገር ወይም የንጥረ ነገር ዉህድ ነው፤
- 38) «አስመስሎ ማቅረብ» ማለት የምግብ ማሸጊያ፣ መለያ ፣ የንግድ ምልክት፣ የንግድ ስም ወይም ማንኛውንም ዓይነት ልዩ ምልክት በመጠቀም የአንድን ምርት ምንነትና ምንጭ ሆኑበሎ አሳሳች በሆነ መንገድ ማሸግ ወይም ገላጭ ጽሁፍ በመለጠፍ እና ይህንኑ በሀሰተኛ መንገድ የታሸገ ወይም ገላጭ ጽሁፍ የተደረገለት ምርት በትክክለኛ አምራቹ እንደተመረተ በማስመሰል ማቅረብ፤
- 39) « ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰዉነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤ ማንኛውም በወንድ ያታ የተገለጸው አነጋገሪ ሴትንም ይጨምራል፤
- 40) «ይዘት» ማለት ማንኛውም የምግብ እና ጤና ነክ ምርቶች በወጣላቸው የኢትዮጵያ ደረጃ መስፈርት በውስጣቸው ሊይዛቸው የሚገቡ ንጥር ነገሮች ማለት ነው፤
- 41) «አምራች ተቋም» ማለት ማንኛውም በከፍተኛ፣ በመካከለኛና በአነስተኛ ደረጃ የምግብ ወይም ጤና ነክ ምርቶችን በማምርት ወይም በማቀነባበር የሚሰራ ተቋም ማለት ነው፤
- 42) «እንደገና ማሸግ» ማለት የምርት ሂደቱ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል የተጠናቀቀ ምግብን ወይም ጤና ነክ ምርቶችን በሌላ ተቋም መልሶ የማሸግ ሥራ ነው፤

43)“የጤና ነክ ምርት” ማለት ቁጥጥር የሚደረግበት ምርት ሆኖ በማሸት፣ በማፍሰስ፣ በማቅለጥ፣ በመንፋት፣ በመርጨት፣ ወይም በተመሳሳይ፣ በሰውነት ክፍል፣ በልብስ፣ በቁስ፣ በወለል፣ በግድግዳና በአካባቢ ላይ የሚደረግ ሲሆን ለማጽዳት፣ ለማስዋብ፣ ደምግባት ለመጨመር፣ ቅርጽና አሰራር ሳይቀይር ገጽታን ለመቀየር የሚውል (ኮስሞቲክስ አይነቶች፣የእቃ/ወለል/ልብስ/እጅ/ገላ መታጠቢያ/ማጽጃ ሳሙናዎች ፣ የፊትና አፍንጫ መሸፈኛ ማስክ ወዘተ...) ሲሆን በሽታን ለማከም፣ለመመርመርና ለመፈወስ ጥቅም ላይ የሚውልን አይጨምርም፤

44)«የድህረ ገበያ ቅኝት» ማለት የምግቦችንና ጤና ነክ ምርቶችን ደህንነት፣ ጥራት ገበያ ላይ ከዋሉ በኋላ ለማረጋገጥ የሚሰራ የቁጥጥርና አርምጃ አወሳሰድ ተግባር ነው፤

45)«የምርት ምዝገባ »ማለት ተፈጻሚነት ባለው መስፈርት መሰረት ቁጥጥር ለሚካሄድበት ምርት የሚሰጥ እውቅና ነው፤

46)«አስገዳጅ መስፈርት» ማለት በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ምግብና መድሀኒት ጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን መመሪያን እና ሌሎች ህጎችን ለማስፈጸም በወጣ የአካባቢ ጤና አጠባበቅና ምርት ጥራትና ደህንነት መስፈርት ውስጥ ምግብና ጤና ነክ ተቋም ግዴታ መሟላት ያለባቸውና የእነዚህ ጉድለት ቢከሰት በሰው ጤናና አካል ላይ ከአነስተኛ እስከ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርሱ መስፈርቶች(የሰራተኛ ጤና ምርመራ፣የእሳት አደጋ ማጥፊያ፣የመጀመሪያ ደረጃ ህክምና እርዳታ መስጫ ቁስ፣በመመሪያው በእዝል7 ለተጠቀሱት አምራች ተቋማት የምርት ጤናማነት ላብራቶሪ ምርመራ ማድረግ፣የደረቅ ቆሻሻ ማጠራቀሚያ ቁስ እና ህጋዊ ፈሳሽ ቆሻሻ የሚወገድበት መንገድ፣የመጻዳጃ ቤትና ውሃ አቅርቦት፣ከስራው ጋር ተመጣጣኝ የሆነ እራሱን የቻለ ግድግዳ፣ጣሪያ እና በር ያለው የመስሪያ ቤት፣በምርት ማሸጊያ ላይ ተገቢ መረጃ ማስቀመጥ) ናቸው፤

47)«ቁጥጥር የሚደረግበት ምርት ወይም ተቋም» ማለት በአዲስ አበባ ምግብና መድሀኒት ጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን ቁጥጥር እንዲደረግባቸው ኃላፊነት የተሰጠው የምግብና ጤና ነክ ምርት ወይም ድርጅት ማለት ነው፤

3. የተፈፃሚነት ወሰን

በከተማ አስተዳደሩ በሚገኙ የምግብና ጤና ነክ ምርቶችና ተቋማት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፤

4. የባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች ስልጣን፣ ኃላፊነት፣ ተግባርና ግዴታ

1) የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች ኃላፊነት፣ ሥልጣንና ተግባር

ሀ/ በፌዴራል አዋጅ ቁጥጥር 1112/2011 አንቀጽ 63 እና በደንብ ቁጥር 60 /2006 የተገለጸው የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች ኃላፊነት፣ሥልጣን፣ተግባርና ግዴታ በዚህ

መመሪያ ተግባራዊ ይሆናል፤

ለ/ ቁጥጥር በሚደረግበት የምግብና ጤና ነክ ምርት አምራች እና አገልግሎት ሰጪ ተቋማት ውስጥ በስራ ሰአት የመግባት፣ ፍተሻ የማካሄድ፣ናሙና የመውሰድ፣የማሸግ፣የላብራቶሪ ናሙና ምርመራ ውጤት እስኪታወቅ ምርቱን ለብቻ በመቁጠር ተለይቶ እንዲቀመጥ የማዘዝ ፣ ምልክት የማድረግ በህግ አግባብ ምርቱን የማገድ፣የመያዝ ምርቱና ከምርቱ ጋር የሚያያዝ ሌላ ነገር ካለበት ቦታ ሳይወጣ ወይም በምንም አይነት ሁኔታ ሳይቀየር እንዲከማች የማዘዝ፤

ሐ/ ቁጥጥር የሚደረግበት የምግብና ጤና ነክ ምርት የሚመረተው ወይም አገልግሎት የሚሰጠው እውቅና ባልተሰጠ ተቋም ውስጥ ከሆነ በፍርድ ቤት ትእዛዝ የመግባትና ህጋዊ እርምጃ የመውሰድ፤

መ/ ቁጥጥር የሚደረግባቸውን ምርቶች ስለመያዙ የታወቀና የጫነው ምርት ህግን ያልተከተለ ከሆነ ማንኛውንም ማንጓዣ የማስቆም የመመርመር፣መክፈት ፣ናሙና የመውሰድና ምርቱን የማገድና የመያዝ፤

ሠ/ ፈቃድ ባለው ተቋም ውስጥ ከተቋሙ ስራ ሰአት ውጪ ወይም በማንኛውም ቦታ ቁጥጥር በሚደረግበት ምርት ምክንያት የህብረተሰብ ጤናን ጉዳት ላይ የሚጥል ሁኔታ ስለመኖሩ በቂ ምክንያት ሲኖር የፍርድ ቤት ትእዛዝ እስኪወጣ ስለ ምርቱ ማስረጃ ሊጠፋ፣ሊበላሽ እና ሊሸሸግ የሚችል ከሆነ ያለ ፍርድ ቤት ትእዛዝ የመግባት የመፈተሽና አስተዳደራዊ እርምጃ የመውሰድ እና ይህንን ባደረገ 48 ሰአት ውስጥ በአቅራቢያ ላለ ፍርድ ቤት የማሳወቅ፤

ረ/ ምክንያታዊ በሆነ ሁኔታ ህጋዊነትን ለማረጋገጥ የሚያስችል መረጃ ሊይዝ ይችላል ብሎ ያመነበትን ቁጥጥር በሚደረግበት ተቋም ውስጥ ያሉትን ማንኛውንም ሰነዶች፣ማስታወሻዎች፣ደረሰኞች፣መዝገቦች፣ኤሌክትሮኒክ መዝገቦችን እና ሌሎች መዛግብቶችን ጨምሮ የመመርመርና ኮፒ የማድረግ ናሙና ወይም የምርቱን ይዘት ልኬት የመውሰድ፣ፎቶ ግራፍ፣ ቪዲዮ፣ ምስል፣ ህግ በሚፈቅደው አግባብ የመውሰድ፤

ሰ/ ተከልሷል፣ በማስመሰል ተሰርቷል፣ ህገወጥ ነው ወይም ለህብረተሰቡ ጤና አደገኛ ነው ሊያስብል የሚችል አሳማኝ በቂ ምክንያት ሲኖር በማንኛውም ምርት የላብራቶሪ ምርመራ ማድረግ አስፈላጊ ሲሆን ምርመራው እንዲካሄድበት የማዘዝና እንዲህ አይነቱን ምርት የላብራቶሪ ውጤት እስኪታወቅ ድረስ እንዲያዝ ወይም እንዲታገድ የማዘዝ፤

ሸ/ ቁጥጥር የሚደረግባቸው ምርቶች የአገልግሎት ጊዜ ያለፈባቸው፣የተበላሹ እና ጥቅም ላይ የማይውሉ ሆነው ሲገኙ በአግባቡ መወገዳቸውን አግባብ ካለው የመንግስት አካል ጋር የመቆጣጠርና የማረጋገጥ፤

ቀ/ ትንባሆ ማጨስ ወይም መጠቀም በተከለከለበት ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም ውስጥ በማንኛውም ሰአት የመግባት፣ የመመርመር እና እርምጃ የመውሰድ፤

በ/ አልኮል መጠቀም በተከለከለበት ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም ውስጥ በተቋሙ የስራ ሰአት ሰአት የመግባት፣ የመመርመር እና እርምጃ የመውሰድ፤

2) የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያ ግዴታ

ሀ/ በፌደራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 63 የተገለጸው የጤና ተቆጣጣሪ ባለሙያ ግዴታ በዚህ መመሪያ ተግባራዊ ይሆናል፤

ለ/ ስራ ከማከናወኑ በፊት ማንነቱንና የመጣበትን መስሪያ ቤት፣ለምን እንደመጣ፣ቁጥጥር ወደ ሚደረግበት ተቋም ወይም ማንንገዢ ገብቶ የመመርመር ስልጣን እንዳለው በመግለጽ የተቆጣጣሪ ባለሙያነቱን መታወቂያ ማሳየት አለበት፤

ሐ/ በተቋሙ ለሚወሰነው ውሳኔ ተቆጣጣሪ ባለሙያው ቁጥጥር የሚደረግበት ምርት ወይም ተቋም እንደአስፈላጊነቱ ሰነዶች፣ ማስታወሻዎች፣ ደረሰኞች፣ መዝገቦች፣ ኤሌክትሮኒክ መዝገቦችን እና ሌሎች መዛግብቶችን ጨምሮ የመመርመርና ኮፒ የማድረግ ናሙና ወይም የምርቱን ይዘት ልኬት የመውሰድ ፤ፎቶ ግራፍ፣ቪዲዮ፣ምስል በመያዝና በመውሰድ አግባብ ላለው አካል የማቅረብ ግዴታ አለበት፤

መ/ ተቆጣጣሪ ባለሙያው የተሰጠውን ስልጣን የሚተገብረው የዚህን ህግ አላማ ለማሳካትና በሚያገዝ ሁኔታ ህግ በሰጠው ወሰን መሰረት ሌሎች የሀገሪቱ ህጎችና የስነ ምግባር ኮዶችን በማክበር እና ምክንያታዊ በሆነ መንገድ መሆን አለበት፤

ሠ/ የዚህን መመሪያ መጣስን ሲያውቅ እንደአግባቡ ለባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ሪፖርት የማድረግ ግዴታ አለበት፤

ረ/ በትጋት፣በታማኝነት፣በጥንቃቄ እና በተቻለ ፍጥነት ስራውን መፈጸም እና የበላይ ኃላፊነት ትእዛዝ በማክበር የመስራት ግዴታ አለበት፤

ሰ/ በስራ ምክንያት የሚያገኘውን ማንኛውንም መረጃ ወይም ሰነድ በሚስጥር የመጠበቅ ግዴታ አለበት፤

ሸ/ ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ በህግ የተሰጠውን ኃላፊነት በተቻለ ፍጥነት መወጣት እንዲቻል በሚያመጣው ተቀባይነት ያለው አዳዲስ አሰራር ስርአቶችን ተቀብሎ የመፈጸም ግዴታ አለበት፤

5. የተገልጋዮች ግዴታና መረጃ የማግኘት መብት

5.1 መረጃ የማግኘት መብት

1) ማንኛውም ግለሰብ ወይም ተቋም የኃይድንና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ አገልግሎት ወይም የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የመጠየቅና

አስፈላጊውን መስፈርት ሲያሟላም የማግኘት መብት አለው፤

- 2) ማንኛውም ግለሰብ ወይም ተቋም የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ጥያቄ ማመልከቻ ያቀረበ ተቋም የባለስልጣኑን የብቃት ማረጋገጫ መስፈርት በሶፍት ኮፒ ወይም በሃርድ ኮፒ የማግኘት መብት አለው፤

5.2. ግዴታ

- 1) በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 2፣ አንቀጽ 43 እና በደንብ ቁጥር 76 ንዑስ አንቀጽ.1 ማንኛውም ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም የጤና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳያገኝ እና ምርቱም ሳይመዘገብ ቁጥጥር የሚደረግበት የምግብና ጤና ነክ ምርት ማምረት/ማከፋፈል/አገልግሎት መስጠት/መሸጥ አይችልም፤
- 2) ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጠያቂ ሰው በጉብኝት ወቅት ተቋሙን ለተቆጣጣሪዎች ክፍት ማድረግ አለበት፤
- 3) ማንኛውም ግለሰብ ወይም ተቋም በሚሰማራበት ወይም በተሰማራበት የንግድ ዘርፍ የተቀመጠውን መስፈርት የማሟላት ግዴታ አለበት፤
- 4) ማንኛውም ግለሰብ ወይም ተቋም በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የጤና ተቆጣጣሪ በብቃት ማረጋገጫ አሰጣጥ ወይም በቁጥጥር ወቅት ስምምነት የሚገባቸውን የወደዱት ግዴታ ወሎች የማከበር ግዴታ አለበት፤
- 5) ማንኛውም ግለሰብ ወይም ተቋም በተሰማራበት የንግድ ዘርፍ ላይ የሕዝብ ጤናን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ከሚጎዳ ከማንኛውም ተግባር የመቆጠብ ግዴታ አለበት፤
- 6) ተገልጋዩ ለሚሰማራበት ወይም ለተሰማራበት የንግድ ስራ በስሙ የተመዘገበ / በሌሎች ተቋማት / ግለሰብ/ ያልተያዘ ቋሚ የስራ ቦታና የመኖሪያ አድራሻ ሊኖረው ይገባል፤
- 7) ማንኛውም ግለሰብ/ ተቋም የኃይድሮንና የአካባቢ ጤና አገልግሎትን ለማግኘት ወይም በቁጥጥር ወቅት ሲጠየቅ የሚያቀርባቸው ሰነዶች ትክክለኛ ሕጋዊነት ያላቸው መሆን አለባቸው፤
- 8) ማንኛውም ግለሰብ ወይም ተቋም የሚያቀርባቸው ሰነዶች ኦርጅናል ቅጂዎችን ከፎቶ ኮፒ ጋር አብሮ በማቅረብ ለማናበብ የተሟሉ ሰነዶች ማቅረብ አለበት፡፡
- 9) ከባለስልጣን መ/ቤቱ የወሰደውን የጤና ብቃት የምስክር ወረቀት ወቅቱን ጠብቆ ማሳደስ አለበት፤
- 10) ተገልጋዩ የተሰማራበት የስራ ዘርፍ ሲዘጋ ወይም የንግድ ዘርፍ ወይም የቋሙ አድራሻ ሲቀይር የወሰደውን የጤና ብቃት የምስክር ወረቀት መመለስ አለበት፤

11) ማንኛውም ምግብና ጤና ነክ ተቋም በምርቱ የደህንነትና ጥራት ላይ ያልተጠበቀ ችግር ሲገጥም ለባለሥልጣኑ የማሳወቅ ግዴታ አለበት፤ ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም ምርት ለሰው ምግብነት ወይም ሰውነት የማይስማማ መሆኑ ከተረጋገጠ ተቋሙ የሰው ጤናና ደህንነትን በማይጎዳ መልኩ የመሰብሰብና የማስወገድ ግዴታ አለበት፤

12) በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 6 እንደተጠቀሰው ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ አምራች ተቋም የሚያመርተውን ምርት በዝርዝር የማስመዘግብ ግዴታ አለበት፤

6. ስለውክልናና ህጋዊ መረጃ ስለመስጠት

1) በደንብ ቁጥር 60/2006 አንቀጽ 92 እና በፌዴራል አዋጅ 1112/2011 አንቀጽ 69 መሰረት ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋማት በባለስልጣኑ በዚህ መመሪያና በሚያወጣው መስፈርት መሰረት ለተቆጣጣሪው አካል የሚጠየቀውን ለስራ አስፈላጊ መረጃ ማቅረብ አለበት፤

2) ከሀገር ውጪ የተሰጡ ልዩ ልዩ ሰነዶች ኦርጅናልና ትክክለኛ ለመሆናቸው በኢትዮጵያ የዉጪ ጉዳይ ሚኒስቴር መስሪያ ቤት ወይም ሰነዱ በተዘጋጀበት ሀገር በሚገኝ የኢትዮጵያ ኤምባሲ/ቆንሰላ ፅ/ቤት የተመሰከረ / Authentication/ መሆን አለበት፤

3) በሀገር ውስጥ የተሰጡ ማንኛውም ሰነድና ማስረጃ በሰነዶች ማረጋገጫ መስሪያ ቤት የተረጋገጡ ሆነው በጊዜ የተገደቡ ወሎችና ሰነዶች የመጠቀሚያ ጊዜያቸው ያላለፈባቸው መሆን አለበት፤

4) የማንኛውም ተቋም/ ግለሰብ ለሚሰማራበት የንግድ ዘርፍ የአካባቢ ጤና አጠባበቅ አገልግሎት ወይም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት በዉክልና ለማግኘት ዉክልና የሚሰጠው ግለሰብ ተቋም ሕጋዊ እዉቅና ያለዉና ምንም ዓይነት ሕጋዊ/ አስተዳደራዊ ወሰን ወይም እገዳ ያልተጣለበት መሆን አለበት፤

5) የኃይሮንና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ አገልግሎት እና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማግኘት በሰነዶች ማረጋገጫ መስሪያ ቤት የተረጋገጠ ዉክልና የተሰጠዉ ሰዉ ሙሉ ዉክልና ወይም ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የማዉጣትና የማሳደስ፤ የመሳሰሉትን ጉዳዮች በዝርዝር ተጠቅሶ የተሰጠ የዉክልና ሰነድ ያለዉ መሆን አለበት፤

6) ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ስለሰጠው፤ ስላገደው ወይም ስለሰረዘው የጤና ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለህብረተሰቡ ወይም ለሚመለከተው አካል እንደ አግባቡ ያሳውቃል፤

ክፍል ሁለት

የምግብና ጤና ነክ ተቋም የጤና ብቃት ማረጋገጥን

7. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አሰጣጥ

1) በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 6 እና በደንብ ቁጥር 60/2006 አንቀጽ 76 መሰረት ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም ስራ ከመጀመሩ በፊት ከባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፤

2) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት የሚችለው፡-

ሀ/ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጥያቄ ማመልከቻ ሞልቶ ሲያቀርብ (በእዝል 2 ማመልከት)

ለ/ የአገልግሎት ክፍያ መክፈሉ ሲረጋገጥ ፤

ሐ/ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 8 መሰረት የቅድመ ፈቃድ ኢንስፔክሽን መስፈርት አሟልቶ ሲገኝ ፤

መ/ አመልካቹ የተሟላ ማመልከቻ ካላቀረበ ማመልከቻውን በድጋሚ አስተካክሎ ሊያስገባ ይችላል፤

ሠ/ ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ አምራች/አከፋፋይ/ቸርቻሪ ተቋም የሚያመርተውን ምርት በዝርዝር ሲያስመዘግብ፤

ረ/ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ጠያቂው ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከሆነ የማህበሩ ህጋዊ የመመስረቻ ቃለ-ጉባኤና የቅርጫፎች ዝርዝር ከነሙሉ አድራሻቸው ለባለሥልጣኑ በጽሁፍ ሲያቀርብ፤

ሰ/ ለፋይል አስፈላጊውን መረጃ(የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ወይም የቤት ኪራይ ውል፣የግብር ከፋይነት ቁጥር ወይም ንግድ ፈቃድ፣የማህበር/አክሲዮን ከሆነ የምስረታ ቃለ-ጉባኤ እና ህገደንብ ኮፒ፣ሁለት ጉርድ ፎቶ ግራፍ፣የሰራተኞች ጤና ምርመራ ካርድ፣በውክልና ለሚፈጸም የአገልግሎት ጥያቄ ህጋዊ ውክልና መረጃ፣ለአምራች ተቋማት የምርት ላብራቶሪ ምርመራ ውጤት እና የአሰራር ቅደም ተከተል(SOP)፣የሙያ ተኮር ስራ ለሚሰሩ ተቋማት(የማሳጅ፣የጤና ፣የሼፍ፣ የጥራት ምርመራ፣ወዘተ...) የሰራተኛው የትምህርት ማስረጃና ሙያ ፈቃድ) ይዞ ሲቀርብ፤

ሸ/ የማንነት መለያ የመታወቂያ ካርድ ወይም መንጃ ፍቃድ ወይም ፓስፖርትና የተቋማት ወይም የማህበራት የምዝገባ ወይም ሕጋዊ ዕዉቅና ያለው መሆኑን የሚገልጽ መረጃ ሲያቀርብ፤

ቀ/ ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ምርቶች ጅምላ እና ችርቻሮ ንግድ ላይ የተሰማራ

ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም የትንባሆ ምርቶችን በተጨማሪ ለመነገድ ሲፈልግ ከባለስልጣኑ ልዩ ፈቃድ ማግኘትና ግዴታ ውል መግባት አለበት፤

በ/ ተቋሙ ከላይ በንኡስ አንቀጽ 7.2 ስር ከህ እስከ ቀ የተቀመጡትን ያሟላ ስለመሆኑ በማረጋገጥ በስራ ክፍሉ የቅርብ ኃላፊ በፊርማ ሲረጋገጥ፡፡

8. ስለ ቅድመ ፈቃድ ቁጥጥር ስራ

- 1) በዚህ መመሪያ አንቀጽ 7 ንኡስ አንቀጽ 2ሀ መሰረት የቀረበው ማመልከቻ ትክክል ሆኖ ከተገኘ የስራ ክፍሉ ኃላፊ ከሁለት ያላነሱ የተቆጣጣሪ ባለሙያዎች አባላት ያሉት ቡድን በመመደብ በመስፈርቱ መሰረት በመመዘን ውጤቱን እንዲያቀርቡ ያደርጋል፤
- 2) አመልካቹ ካመለከቱበት ጊዜ ጀምሮ በተቆጣጣሪ ባለሙያው ከአንድ ሳምንት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ የመስክ ጉብኝት እንዲደረግለት በስራ ክፍሉ ቀጠሮ ይሰጠዋል፤ የጉብኝቱን ጊዜ እንዲያውቅ ይደረጋል፤
- 3) አመልካቹ በተሰጠው ቀጠሮ መሰረት ሳይገኝ ቀርቶ በራሱ ጊዜ ቀጠሮ ቢያሳልፍ የሌሎችን አመልካቾች ቀጠሮ በማይጋፋ መልኩ በድጋሚ ቀጠሮ ያስይዛል፤
- 4) ተቋሙ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 1 መሰረት ከተገመገመ በኋላ መስፈርት የማያሟላ ከሆነ ተቆጣጣሪ ባለሙያዎቹ ለአመልካቹና ለቅርብ ኃላፊው ጉድለቱን ወዲያውኑ በጽሁፍ ያሳውቃሉ፤
- 5) ተቋሙ ጉድለቱን አስተካክሎ በድጋሚ በጽሁፍ ካቀረበ ለሁለተኛ ጊዜ ሊታይለት ይችላል፡፡ የእያንዳንዱን ጉብኝት ቁጥጥር ውጤት ሁሉም ተቆጣጣሪዎች ተፈራርመውበት ፋይል ይደረጋል፤
- 6) አመልካቹ ለሶስተኛ ጊዜ የመገምገሚያ መስፈርቶችን ሳያሟላ ከቀረ ከመጀመሪያው ማመልከቻ ቀን ጀምሮ ከሶስት ወር በኋላ በድጋሚ በማመልከት የሚጠበቅበትን የአገልግሎት ክፍያ በመክፈል በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 2 እና 3 መሰረት ቀጠሮ ተሰጥቶት ሊታይለት ይችላል፤
- 7) አመልካቹ አመልክቶ የአገልግሎት ክፍያ ከከፈለ በኋላ በራሱ ክፍተት/በወቅቱ አለመገኘት ምክንያት በሂደት ላይ እያለ መጀመሪያ ከከፈለበት ቀን ጀምሮ ሶስት ወር ካለፈው የጠየቀውን አገልግሎት ለማግኘት በድጋሚ የአገልግሎት ክፍያ መክፈል አለበት፤
- 8) በቅድመ ፈቃድ ቁጥጥር ሪፖርት መሰረት አዲስ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ለማግኘት በአስገዳጅነት የተቀመጡ መስፍርቶችን አሟልቶ ከቀሪ መስፈርቶች ጋር በአጠቃላይ ለተቋሙ የተቀመጠውን መስፈርት $\geq 75\%$ እና እድሳት ለማድረግም በአስገዳጅነት የተቀመጡ መስፍርቶችን አሟልቶ ከቀሪ መስፈርቶች ጋር በአጠቃላይ ለተቋሙ የተቀመጠውን መስፈርት በዚህ መመሪያ አንቀጽ 9 በተቀመጠው ደረጃ እና እድሳት ሂደት መሰረት ማሟላቱ መረጋገጥ ይኖርበታል፤

9. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እድሳት ሂደት እና የደረጃ አሰጣጥ

- 1) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም የጤና ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቱን በተቀመጠው ጊዜ ገደብ በየአመቱ ማሳደስ አለበት፤
- 2) የተቋሙ የጤና ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እድሳት የሚደረገው አግባብነት ባለው አካል ካልተሰረዘ፣ካልታገደ እና በራሱ ፈቃድ አገልግሎት ካላቆመ ነው፤
- 3) ማንኛውም ነባር ተቋም ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የሚያወጣቸውን በአስገዳጅነት የተቀመጡ መስፍርቶችን ካሟላ በዚህ አንቀጽ ከታች በንኡስ አንቀጽ 4-6 በተቀመጠው ደረጃ መሰረት የጤና ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እድሳት ሊደረግለት ይችላል፤
- 4) ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የጠየቀ ተቋም እንደ ተቋሙ ዓይነት በባለስልጣኑ የወጣውን ዝርዝር መስፈርት 75 በመቶና ከዛ በላይ የሚያሟላ መሆኑ ሲረጋገጥ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ይሰጠዋል፤ ደረጃውም « ሀ » ሆኖ አረንጓዴ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሆናል ፤
- 5) ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ የጠየቀ ተቋም እንደ ተቋሙ ዓይነት በባለስልጣኑ የወጣውን ዝርዝር መስፈርት ከ(65-74.99) በመቶ የሚያሟላ ከሆነ የብቃት ማረጋገጫ ይሰጠዋል፡፡ ደረጃውም «ደረጃ ለ» ሆኖ ቢጫ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ይሆናል ፡፡ በዚህ ደረጃ የሚመደቡ ተቋሙት የላሟሏቸውን ቀሪ መስፈርቶች ማሟላት አለማሟላታቸውን ለማወቅ በሶስት ወር ልዩነት አራት ጊዜ የሚታዩና በአመት ወስጥ ወደ «ደረጃ ሀ» መግባት ይኖርባቸዋል፤ ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ የጠየቀ ተቋም እንደ ተቋሙ ዓይነት በባለስልጣኑ የወጣውን ዝርዝር መስፈርት ከ (>50-64.99) የሚያሟላ ከሆነ የብቃት ማረጋገጫ ይሰጠዋል፡፡ ደረጃውም «ሐ» ሆኖ ቀይ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ይሆናል ፡፡ በዚህ ደረጃ የሚመደቡ ተቋማት ያላሟሏቸውን ቀሪ መስፈርቶች ማሟላት አለማሟላታቸውን ለማወቅ በሶስት ወር ልዩነት አራት ጊዜ በቁጥጥር የሚታዩና በአመት ወስጥ ወደ «ደረጃ ለ» መግባት ይኖርባቸዋል ፤
- 6) ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ የጠየቀ ተቋም እንደ ተቋሙ ዓይነት በባለስልጣኑ የወጣውን ዝርዝር መስፈርት ከሃምሳ በመቶ በታች(<50%) ከሆነ የሚያሟላው የጤና ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አይሰጠውም፤
- 7) ነባር ተቋማት የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት እድሳት የሚካሄደው በበጀት ዓመቱ ከሐምሌ 1 እስከ ታህሳስ 30 ባለው ጊዜ ሲሆን ከጥር 1 እስከ የካቲት 30 ድረስ የመደበኛ ክፍያውን ሀምሳ በመቶ(50%)ተጨምሮ በቅጣት የእድሳት ሂደቱ የሚከናወን ይሆናል፤

- 8) ነባር ተቋማት በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 8 የተጠቀሰውን በቅጣት እድሳት ጊዜ ተግባራዊ ሳያደርጉ የቀረ እንደሆነ እና ከንኡስ አንቀጽ 4-6 የተቀመጠውን የደረጃ ማሻሻል ሂደት(ከቀይ ወደ ብጫ እና ከብጫ ወደ አረንጓዴ) በተቀመጠው ጊዜ ገደብ ተግባራዊ ካላደረጉ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቱ እንደተሰረዘ ይቆጠራል፤

10. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ይዘት

- 1) የተቋሙ ባለቤት ስም
- 2) ተቋሙን የሚመራው ባለሙያ/ስራ አስኪጅ ስም
- 3) የተቋሙ ስምና አድራሻ
- 4) የተቋሙ አይነት እና የሚሰጠው አገልግሎት
- 5) የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የተሰጠበት ቀን እና አገልግሎቱ የሚያበቃበት ቀን
- 6) የሰጠው የስራ ኃላፊ ስምና ፊርማ
- 7) የተቆጣጣሪ መስሪያ ቤቱ ማህተም
- 8) የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቱ አዲስ ወይም እድሳት መሆኑን የሚገልጽ
- 9) ተቋሙ ከመስፈርቱ ሲነጻጸር ያገኘው ውጤት ወይም ደረጃ
- 10) ማሳሰቢያዎች

11. የአድራሻ፣ የባለቤትነት፣ የባለሙያ እና ደረጃ ለውጥ

ማንኛውም ተቋም ወይም ሰው አግባብነት ካለው ተቆጣጣሪ አካል ፈቃድ ሳያገኝ የአድራሻ፣ የባለቤትነት፣ የክፍሎች ሽግሽግ ማድረግ እና ደረጃ ለውጥ ማድረግ አይችልም፤

12. ምትክ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ስለማግኘት

- 1) ማንኛውም ተቋም ምትክ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት የሚችለው፡
 - ሀ/ የተበላሽ ከሆነ የተበላሸውን ምስክር ወረቀት ሲመልስ
 - ለ/ የጠፋ ወይም የተቃጠለ ከሆነ ከፍትህ አካል ማስረጃ ሲያቀርብ
 - ሐ/ የተቀመጠውን አገልግሎት ክፍያ መጠን ክፍያ ሲፈጽም
 - መ/ ተቋሙ በመጀመሪያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቱን ሲወስድ በነበረበት ደረጃ ምትክ ሊሰጠው ይችላል

ክፍል ሶስት

13. ስለድኅረ ገበያ ቅኝት

- 1) በደንብ 60/2006 መሰረት ምግብና ጤና ነክ ምርቶች ገበያ ላይ ከዋሉ በኋላ ደህንነትና ጥራታቸውን ለማረጋገጥ በባለስልጣኑ ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች በድህረ ገበያ ቅኝት የቁጥጥር ሥራ ያካሂዳል፤ ከተጠረጠሩ ምርቶች ላይ ናሙና በመውሰድ በላብራቶሪ እንዲመረመር ያደርጋል፤ የምርቱን ጥራት ያረጋግጣል፤ አስፈላጊውን አርምጃም ይወስዳል፤
- 2) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም ምርቱ በሰው ጤና ላይ ጉዳት ያመጣል ተብሎ ከተወሰነ ተቋሙ በራሱ መሰብሰብ ይኖርበታል፤ መሰብሰብ ያልቻለበት ሁኔታ ከተፈጠረ በተለያዩ መንገድ ለተጠቃሚ በቂ መረጃ እንዲደርስ ይደረጋል፤ በሚመለከተው አካል እንዲወገድ ይደረጋል፡፡

ክፍል አራት

የተቋማት ኃይሮችና አካባቢ ጤና አጠባበቅ እና የምርት ጥራትና ደህንነት ቁጥጥር

14. ቁጥጥር ስለሚደረግባቸው ተቋማትና ምርት

በከተማዉ አስተዳደር ዉስጥ በሚገኙ የምግብና ጤና ነክ ተቋማትና ምርት ላይ በመስፈርቱ መሠረት በየደረጃዉ በተመደቡ ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች ቁጥጥር ይደረጋል፡፡

15. የቁጥጥር ስራ አፈፃፀም ሂደት

- 1) በፌደራል ጤና አዋጅ 661/2009 እና በፌደራል አዋጅ 1112/2011 እንደተጠቀሰው ባለስልጣን መ/ቤቱ ለቁጥጥር ስራ በሚያስማራቸዉ ተቆጣጣሪ ባለሙያዎች ቁጥጥር በሚደረግበት ተቋም በሥራ ሰዓት በመግባት የቁጥጥር ሥራ ያከናውናሉ፤
- 2) ሆኖም ግን በማንኛዉም ሁኔታ ህብረተሰቡን ሊጎዳ የሚችል ሁኔታ ሲያጋጥምና በቂ መረጃ ሲኖር ከስራ ሰዓት ዉጭም ጨምሮ የቁጥጥር ስራውን በየደረጃዉ ባሉ ተቆጣጣሪዎች ይሰራል፤ ይህንንም ተቆጣጣሪ ባለሙያው ለሚመለከተዉ አካልና ሀላፊ በማሳወቅ ይሆናል፤
- 3) ባለስልጣን መ/ቤቱ ከሁለት ያላነሱ አባላት ያሉት የቁጥጥር ቡድኖች በመመደብ ይህንን መመሪያ ለማስፈጸም በሚዘጋጁ መስፈርቶችና ደረጃዎች መሰረት በምግብና ጤና ነክ ምርቶችና ተቋማት ላይ የቁጥጥር ስራ ያሰራል፤
- 4) የቁጥጥር ቡድኑ ቁጥጥር ለማድረግ ወደ ተቋም ሲሄድ ለተቋሙ ቀድሞ ማሳወቅ አይጠበቅበትም፤
- 5) ለቁጥጥር የተሰማራ ቡድን ከመስፈርት በመነሳት በተዘጋጀ የቁጥጥር ማድረጊያ መጠይቅ

በመመርኮዝ ስራውን ያከናውናል ክፍተቶችንም ለጉድለት ማሳወቂያ ተግባር የተዘጋጀ የመስሪያ ቤቱ ክብ ማህተብ ያለው ቅጽ በመጠቀም ተፈራርሞ ዋናውን ለተቋሙ በመስጠት እና ግልባጭ በመያዝ ያሳውቃል፤

- 6) ለቁጥጥር ስራ የተሰማራ ቡድን ከቁጥጥር በኋላ የተያዙ መረጃዎችን በፋይል ውስጥ በማስገባት አደራጅቶ ይይዛል፤ ሪፖርት ያደርጋል፤
- 7) የቁጥጥር ቡድኑ ቁጥጥር ለተደረገበት ተቋም ሰርተፍኬት ላይ አስፈላጊ መረጃዎችን በመሙላት፤ በመፈረምና ተቋሙን በማስፈረም በተቋማቱ በሚታይ ቦታ ላይ እንዲለጠፍ ይደረጋል፤

16. የማሻሻያ ጊዜ ስለመስጠትና የውዴታ ግዴታ ስምምነት ስለማስገባት

- 1) ማንኛውም የኃይሮንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ ቁጥጥር የተደረገበት ተቋም ውስጥ ጉድለት ሲገኝበት የጉድለቱ ደረጃ ለማሻሻል የሚያስችለው ከሆነ ብቻ የማሻሻያ ጊዜ በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የውዴታ ግዴታ ሊሰጠው ይችላል፤
- 2) የማሻሻያ ጊዜ በጤና ተቆጣጣሪው የተሰጠው ተቋም በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ የሚጠበቅበትን የማሻሻያ ተግባር መስራት አለበት፤
- 3) በተሰጠው የጊዜ ገደብ የጉድለት ማሻሻያ አድርጎ ካልተገኘ አስተዳደራዊ እና ህጋዊ እርምጃ ይወሰዳል፤
- 4) የማሻሻያ ጊዜ የተሰጠው ማንኛውም ተቋም በተሰጠው የጊዜ ገደብ ስለማሻሻሉ በተቆጣጣሪው አካል /የክፍሉ ኃላፊ/ ሳይረጋገጥ አገልግሎት መስጠት አይችልም፤

17. የመጠጥ ውሃ ብክለትን መከላከልና መቆጣጠር

- 1) በፌደራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 16 እንደተገለጸው ማንኛውም የመጠጥ ውሃ አቅራቢ ወይም አምራች ለተጠቃሚ የሚያቀርበው ወይም ለምግብ ማዘጋጃ የሚጠቅም የመጠጥ ውሃ በኢትዮጵያ ደረጃ የተቀመጠውን የደህንነት ደረጃ ያሟላ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፤
- 2) አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ተቆጣጣሪ ባለሙያ ከመጠጥ ውሃ ምርቱ ላይ ናሙና በመውሰድ ምርመራ ያደርጋል፤ የናሙና ውጤቱ በህብረተሰቡ ጤና ላይ አስጊ ሆኖ ከተገኘ በአቅራቢ ወይም አምራች ላይ አስፈላጊውን እርምጃ ይወስዳል፤
- 3) ማንኛውም ሰው ከባለስልጣኑ ፈቃድ ሳያገኝ የማዕድን ውኃም ሆነ የታሸገ ውኃ ከማንኛውም አምራች ወይም አከፋፋይ ድርጅት ለህብረተሰቡ ማከፋፈል ወይም በሽያጭ ማቅረብ አይችልም፤

- 4) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ደረጃውን ያልጠበቀ እና በመስፈርቱ የተቀመጠውን ገላጭ ጽሁፍ የሌለው ዉኃ ያሰራጨ ወይም ያከፋፈለ ድርጅት ላይ ተገቢዉን እርምጃ ይወስዳል፤
- 5) የምርት አያያዝና ስርጭት የምርቱ ደህንነት ስርዓት በተከተለ መልኩ መሆን አለበት (ለፀሐይ የተጋለጠ መሆን የለበትም፤ምርቱ መቀመጥ ባለበት የቅዝቃዜ መጠን መቀመጥ አለበት)፤
- 6) ማንኛውም ቁጥጥር የሚደረግበት አገልግሎት ሰጪ ወይም አምራች ተቋማት የሚጠቀሙበት የከርሰ ምድር ወሃ/ground water/ ካላቸው እውቅና ባለው ላቦራሪ ለመጠጥ ወይም ለሌላ አገልግሎት መዋል የሚችል መሆኑ መረጋገጥ አለበት፤
- 7) ማንኛውም ቁጥጥር የሚደረግበት አገልግሎት ሰጪ ወይም አምራች ተቋማት የሚጠቀሙበት ውሃ ምንጩ በመንግስት አካል ለከተማው ህብረተሰብ ለመጠጥ ተብሎ ከሚሰራጨው ውሃ ውጪ ከሆነ በዓመት ሁለት ጊዜ የፊዚኮ-ኬሚካል እና ባክቴሪዮሎጂካል ምርመራ ማድረግ አለባቸው፤

18.ስለ ናሙና አወሳሰድ

- 1) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም በብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አሰጣጥ ሂደት እና ቁጥጥር ሂደት(እንደአስፈላጊነቱ) የምርት ናሙና ማስመርመር እንደ አንድ ተግባር ተወስዶ የምርቱ ናሙና ምርመራ መደረግ አለበት (የባክቴሪዮሎጂ፣ የፊዚኮኬሚካል የቶክሲኮሎጂ እንዲሁም የምርት ይዘቶች).የናሙና ማስመርመር ሙሉ ወጪን በተቋሙ ባለቤት የሚሸፈን ይሆናል። ዝርዝር ናሙና ምርመራ የሚያስፈልጋቸው ምርቶች ከታች በፅዝል 07 የተገለጹትንና እንደአስፈላጊነቱ ሌሎች ምርቶችንም ይጨምራል፤
- 2) በማንኛውም የኃይጂንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ እና ምርት ጥራትና ደህንነት ቁጥጥር ወቅት አጠራጣሪ የሆኑ ሁኔታዎች ሲከሰቱ ወይም ጥቆማ ሲቀርብ ባለሙያዉ አጠራጣሪ ተቋም የምግብና ጤና ነክ ምርት ናሙና በተመሳሳይ ሁኔታ መደሰድና ማስመርመር ይቻላል፤
- 3) ማንኛውም ተቋም የሚያመርተዉን ምርት በዓመት ቢያንስ አንድ ጊዜ ወይም አስፈላጊ ሆኖ በተገኘ ጊዜ ናሙና ወስዶ በቤተ ሙከራ ማስመርመርና ምርቱ የህብረተሰቡን ጤና የማያወክ መሆኑ መረጋገጥ አለበት። አምራቹ የራሱን ላቦራቶሪ ሊያደራጅ ይገባል ። አከፋፋይና እና ሻጫ ተቋማት ከአምራቹ የምርመራ ዉጤት ኮፒ መያዝ እና የገዙበት ህጋዊ ሰነድ መያዝ ይኖርባቸዋል፤

- 4) ለባለስልጣኑ ጥቆማ ሲቀርብና ለምርመራ የምግብና ጤና ነክ ምርት ከተወሰደ የምርመራ ዉጤት እስኪታወቅ ድረስ ምርቱ ለህብረተሰቡ እንዳይቀረብ ተቆጣጣሪ ባለሙያዉ በተቋሙ ዉስጥ በሚገኝ ክፍል ወይም ሌላ የማቆያ ክፍል ምርቱን በማስገባት ያሽጋል፤
- 5) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 የተገለጸዉ ምርት ናሙና የቤተ ሙከራ /ላቦራቶሪ / የምርመራ ዉጤት ምርቱ በህብረተሰቡ ላይ የሚያደርሰዉ የጤና ችግር እንዳለ የሚገልጽ ከሆነ ተገቢዉን አወጋገድ ስርዓት ተከትሎ እንዲወገድ ይደረገል፤ አስፈላጊዉን አስተዳደራዊ እና ህጋዊ እርምጃዎችም ይወሰዳል፤
- 6) ተቆጣጣሪ ባለሙያዉ ናሙና በሚወስድበት ጊዜ ተገቢዉን የናሙና አወሳሰድ ዘዴዎች/appropriate sampling technique/ መከተል አለበት፤
- 7) ማንኛዉም ተቋም ከሚያመርተዉ፣ከሚያከፋፍለዉና ከሚሸጠዉ ምርት ናሙና ተወስዶ በቤተ ሙከራ /ላቦራቶሪ/ ሲመርመር ለምርመራዉ የሚያስፈልገዉን ወጪ በሙሉ ተቋሙ ይሸፍናል፤
- 8) ማንኛዉም ተቋም አዲስ ምርት አምርቶ ወደ ገቢያ ከማቅረቡ በፊት ከምርቱ ናሙና ተወስዶ በቤተ ሙከራ /ላቦራቶሪ/ መመርመርና የህብረተሰቡን ጤና የማይጎዳ መሆኑ መረጋገጥ አለበት ፤
- 9) በማንኛዉም ተቋም ለህብረተሰቡ የሚቀርብ ዉሃ ደረጃዉን የጠበቀና ንጹህ መሆኑን ለማረጋገጥ የተቆጣጣሪ ባለሙያዉ በዓመት ቢያንስ ሁለት ጊዜ ከዉሃ መጣሪያ፣ ማጠራቀሚያ ጋን ማሰራጫ ከቧንቧ ዉሃ መስመሮች እንዲሁም ሌሎች ቦታዎች የዉሃ ናሙና በመዉሰድ በተቋሙ ወጪ ያስመረምራል፤
- 10) ማንኛዉም የመዋኛ አገልግሎት የሚሰጥ ተቋም ጥቅም ላይ የሚዉለዉ ዉሃ ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ የዉሃ ናሙና በመዉሰድ በቤተ ሙከራ ያስመረምራል፤

19.በትምባሆ ጭስ ብክለትና በልኮል መጠጥ የሚከሰቱ የጤና ችግሮችን መከላከልና መቆጣጠር

- 1) በፌደራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 49 መሰረት የትንባሆ ምርት ከ21 አመት በታች ለሆነ ሰው መሸጥ፣ እንዲሸጥ ማድረግ የተከለከለ ነው፤
- 2) ትንባሆ ማጨስ በተከለከለባቸው ቦታዎችና ቅጥር ግቢ (ት/ቤት፣የመንግስት ተቋማት፣ወጣት ማእከላት) 100ሜትር ዙሪያ ማንኛውም ተቋም የትንባሆ ምርት መሸጥ አይችልም፤
- 3) ማንኛውም ሰው ወይም ተቋም የትንባሆ ምርትን በፍሬ መሸጥ አይችልም፤
- 4) በማንኛውም ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም ውስጥ የሽሻ ምርትን ማምረት፣ ማከማቸት፣ ማስጠቀምና እና መጠቀም የተከለከለ ነው፤

- 5) በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 49 መሰረት የልኮል መጠጥ ለተጠቃሚ ከመቅረቡ በፊት ተመርምሮ የተቀመጠውን ደረጃ ያሟላ መሆን አለበት፤
- 6) በፌዴራል አዋጅ መሰረት የልኮል መጠጥ ከ21 አመት በታች ለሆነ ሰው መሸጥ የተከለከለ ነው፤
- 7) በፌዴራል አዋጅ መሰረት የልኮል መጠጥ መሸጥና መጠቀም በተከለከለበት ቦታ መሸጥና መጠቀም እንዲሁም ማስጠቀም የተከለከለ ነው፤

20. የመጻዳጃ ቤት እንዲኖር ስለማድረግ

በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ደንብ ቁጥር 60/2006 አንቀጽ 68 መሰረት፡-

- 1) ማንኛውም ምግብና ጤና ነክ ተቋም ንጽህናው የተጠበቀ እና በቂ የመጻዳጃ ቤት ማዘጋጀትና በተቋሙ የስራ ሰአት ለደንበኞች ክፍት ማድረግ ይኖርበታል፤
- 2) ማንኛውም ለሕዝብ አገልግሎት የሚሰጥ ተቋም ንጽህናው የተጠበቀ በቂ የመጻዳጃ ቤት የማዘጋጀትና ለደንበኞች ክፍት የማድረግ ግዴታ አለበት፤
- 3) ማንኛውም የህዝብ መጻዳጃ ቤቶች አስተዳደሪ አካል በከተማ ውስጥ የሚገኙ የሕዝብ መጻዳጃ ቤቶች ፍሳሽ ቆሻሻው በአግባቡ መወገድና ንጽህናቸው ሁል ጊዜ የተጠበቀ እንዲሆን የማድረግ ግዴታ አለበት፡

21. የገላ መታጠቢያ ቤት አያያዝ

በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ደንብ ቁጥር 60/2006 አንቀጽ 73 መሰረት፡-

- 1) ማንኛውም የህዝብ ሻወር ቤቶች አስተዳደሪ አካል በከተማ ውስጥ የሚገኙ የሕዝብ ሻወር ቤቶች ፍሳሽ ቆሻሻው በአግባቡ መወገድና ንጽህናቸው ሁል ጊዜ የተጠበቀ እንዲሆን የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

ክፍል አምስት

እርምጃ

22. እርምጃ አወሳሰድ

22.1. አስተዳደራዊ እርምጃ፡

ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 65 እና በደንብ ቁጥር 60/2006 አንቀጽ 89 መሰረት በዚህ መመሪያ ከታች በንኡስ አንቀጽ ከሀ-ሰ የተጠቀሱትን አስተዳደራዊ እርምጃዎች ይወስዳል፤

ሀ. የተበላሸ ምርቶችን ስለማስወገድ

- 1) በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 68 ንዑስ አንቀጽ 2

እንደተገለፀው ባለስልጣን መስሪያቤቱ በማንኛውም ቁጥጥር በሚደረግባቸው የምግብና የጤና ነክ ተቋማት ውስጥ የተበላሹና የመጠቀሚያ ጊዜ ያለፈባቸው ወይም ለጤና ስጋት በሆነ መንገድ የተመረቱ ምግብ እና የጤና ነክ ምርቶች በቁጥጥር ጊዜ ሲገኙ ወይም ተቋሙ እንዲወገድለት በጠየቀ ጊዜ የጤና ጉዳት በማያደርስ ሁኔታ እንዲወገድ “ያደርጋል፤ ሙሉ ወጭውንም ባለንብረቱ የሚሸፍን ሲሆን ባለንብረቱ መሸፍንበት የማይችልበት ሁኔታ ከተፈጠረ ሌላ አግባብነት ባለው አካል ሊሸፈን ይችላል፤

- 2) በተቋሙ ውስጥ የተገኙ ምርቶች በተቋሙ የጤና ጉዳት በማያደርስ መልኩ መወገድ የሚችሉ ከሆነ ከባለቤቱ ጋር ወይም ከተወካይ ጋር ዕዝል ቁጥር 01 መሰረት በመተማመኛ ፎርም ተመዝግበው በመፈራረም እንዲወገዱ ይደረጋል፤
- 3) በተቋሙ ውስጥ የተገኙ ምርቶች በድርጅቱ የጤና ጉዳት በማያደርስ መልኩ መወገድ የማይችሉ ከሆነ ወይም ለማስወገድ ምቹ ሁኔታዎች ከሌሉ ከተቋሙ ጋር ወይም ከተወካይ ጋር ዕዝል ቁጥር 01 መሰረት በመተማመኛ ፎርም ተመዝግበው በመፈራረም እስኪወገድ ድረስ በተለየ ክፍል ታሽጎ እንዲቀመጥ ይደረጋል፤
- 4) በተቋሙ ውስጥ ከላይ የተጠቀሱ ችግሮች ቢገኙበት ተቆጣጣሪ ባለሙያው እንደ ሁኔታው ከጽሁፍ ማስጠንቀቂያ ጀምሮ ሌሎች አስተዳደራዊ እርምጃዎች ሊወስድ ይችላል፤
- 5) የቁጥጥር ባለሙያዎች የተበላሹ ምግቦችን ወይም ሌሎች ጤና ነክ ምርቶች እንዲወገዱ ሲያደርጉ በአቅራቢያው ያለው የጸጥታ አካላት ትብብር ሊጠይቅ ይችላል፤
- 6) ተቆጣጣሪው በዚህ መመሪያ መሰረት ለተወገደው ምርት በሚመለከተው አካል መረጃ ሲጠየቅ ይሰጣል፤

ለ. የቃል ማስጠንቀቂያ ስለሚሰጥበት ሁኔታ

- 1) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም ባለስልጣኑ ባወጣው መስፈርት መሰረት አስገዳጅ መስፈርቶችን አሟልቶ ሌሎች መስፈርቶች ላይ ጉድለት አሳይቶ ከተገኘ ፤
- 2) ማንኛውም ተቋም በቁጥጥር ወቅት መያዝ ያለበትን መረጃ እንዲያቀርብ ሲጠየቅና የተጠየቀው መረጃ ባለመቅረቡ ምክንያት በወቅቱ የጤና ችግር ያልፈጠረ ከሆነና መረጃው በወቅቱ በተቋሙ ውስጥ ካልተገኘ ፤(በአስገዳጅ መስፈርት ከተጠቀሱት ውጪ ያሉት ከሆኑ)፤

- 3) በቁጥጥር ወቅት በጉድለት ማሳወቂያ ቅፅ ወይም በዕዝል 04 የተቀመጠው ፎርም ተሞልቶ ከተሰጠ እንደ ቃል ማስጠንቀቂያ ተደረጎ ይቆጠራል፤

ሐ. የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ስለሚሰጥበት ሁኔታ

- 1) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም ባለስልጣኑ ባወጣው መስፈርት ውስጥ የአስገዳጅ መስፈርቶች ጉድለት አሳይቶ ከተገኘ፤
- 2) በቁጥጥር ወቅት በተቋሙ ምርት ማከማቻ ቦታ/ክፍል መጠቀሚያ ጊዜ ያለፈበት፣የተበላሸ ወይም ለጤና ስጋት የሆኑ ምርቶች ለብቻ ተመዝግበውና ተቆጥረው በሌላ ክፍል ወይም ቦታ ተለይተው የተቀመጡ ካልሆኑ፤
- 3) ቁጥጥር በሚደረግበት ተቋም በመጠጥ ውሃ ንጽህናና ጥራት ጉድለት፣በገላ መታጠቢያ፣የትምባሆ አየር ብክለትና በመጸዳጃ ቤት አያያዝ ብክለት ችግር ምክንያት በአካባቢና ሰው ጤና ላይ በተፈጠረ ብክለት አቤቱታ/ጥቆማ ቀርቦ በተቆጣጣሪ ባለሙያው ታይቶ ችግሩ ከተረጋገጠ፤
- 4) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም በወጣው መስፈርት መሰረት የብቃት ማረጋገጫ ካላሳደሰና በመስፈርት ጉድለት ምክንያት በባለሙያው የቃል ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶት ጉድለቱን በ 7 ቀናት ውስጥ ሳያሻሽል የቀረ እንደሆነ፤
- 5) ማንኛውም ተቋም የምግብና ጤና ነክ ምርት ወይም አገልግሎት አሰጣጥ ማስታወቂያ ሲሰራ በአንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ 2 የተቀመጠውን አሰራር ጥሶ ከተገኘ፤
- 6) በማንኛውም ተቋም የምግብና ጤና ነክ ምርት ላይ የሚያስቀምጠው ገላጭ ጽሁፍ በአንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ 3 መሰረት ይህንን መመሪያ ለማስፈጸም በወጣ መስፈርት ላይ የተገለጹ ዝርዝሮችን ሳያሟላ ወይም መረጃ አዛብቶ ከተገኘ፤
- 7) መመሪያ አንቀጽ 22.3 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ትምባሆ መሸጥ፣መጠቀምና ማጨስ በተከለከለባቸው ቦታዎች ማጨስ የተከለከለ መሆኑን የሚገልጽ ጽሁፍ እና ተጓዳኝ ስእል ካለጠፈ ወይም ሲጨስ እርምጃ ያልወሰደ ከሆነ፤
- 8) በዚህ መመሪያ አንቀጽ 22.3 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ትምባሆ መሸጥ፣መጠቀምና ማጨስ በተከለከለባቸው ቦታዎች ሲጨስ፣ጥቅም ላይ ሲውል እና ሲሸጥ ከተገኘ፤
- 9) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም በተላላፊ በሽታ በተያዘ ወይም ከምግብ ጋር ንክኪ ሊፈጥር የሚያሥችል ድንገተኛ አደጋ በደረሰበት ሰራተኛ ሲያሰራ ከተገኘ፤

- 10) በማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም አልኮል መሸጥ፣መጠቀምና ማስጠቀም በተከለከለባቸው ቦታዎች ጥቅም ላይ ሲውል እና ሲሸጥ ከተገኘ፤
- 11) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም ከ21 አመት በታች ለሆነ ሰው አልኮልና ትምባሆ ሲሸጥና ሲያስጠቅም ከተገኘ፤

መ. ተቋሙን የሚያሳሽግ ሁኔታ

- 1) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም በወጣው መስፈርት መሰረት የታየበትን ጉድለት እንዲያሻሽል እና የብቃት ማረጋገጫ እንዲያድስ የሰባት ቀን የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶ በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ሳያሻሽል ወይም ሳያሟላ የቀረ እንደሆነ ተቋሙ እንደሚታሸግ በተቆጣጣሪው የመጨረሻ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ለ24 ሰአት ከተሰጠው በኋላ ከ30 ቀን ላልበለጠ ጊዜ ችግሩን እስኪያስተካክል ይታሸጋል፤
- 2) በዚህ መመሪያ አንቀጽ 22.1 ሀ ንኡስ አንቀጽ 1 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ በተቋሙ ውስጥ የተበላሽ ወይም የመጠቀሚያ ጊዜ ያለፈበት ወይም አስመስሎ የተሰራ ወይም በዓድ ነገሮች ጋር የተቀላቀለ፣ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ባልተሰጠው ሰው የተመረተ ምርት በቁጥጥር ወቅት ከተገኘ ተቋሙ ከ30 ቀን ላልበለጠ ጊዜ የሚቆይ የማሸግ እርምጃ ይወሰድበታል፤
- 3) ማንኛውም የምግብና ጤና ነክ ተቋም የአካባቢ ጤና አጠባበቅ ብቃት መረጋገጫ ምስክር ወረቀት ሳይኖረው ሲሰራ ከተገኘ ፤

ሠ. ድንገተኛ እሽጋን በተመለከተ

- 1) ለተከሰተ ወረርሽኝ እና ብክለት ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም መነሻ ምክንያት መሆኑ በሚመለከተው ባለሙያ ከታመነበት ወይም በተቋሙ ተገልጋዮች ድንገተኛ የበሽታ ስርጭት መጨመር መከሰቱ በባለሙያዎች ቡድን ከተረጋገጠ ከ30 ቀን ላልበለጠ ጊዜ ችግሩን እስኪያስተካክል ይታሸጋል፤
- 2) ቁጥጥር የሚደረግበት ተቋም መጠቀሚያ ጊዜ ያለፈበትና የተበላሽ ምርት መልሶ ሲያሸግና ገላጭ ጽሁፍ ሲያስተካክል ወይም ባእድ ነገሮችን ሲቀላቅል ወይም ቀላቅሎ ሲሸጥ ከተገኘ ወይም በተቋሙ ውስጥ ህገወጥ እርድ ሲፈጽም እጅ ከፈንጅ ከተገኘ ወይም ከተፈቀደለት ምርት ውጭ ተያያዥ ያልሆነ ምርት ሲያመርት፣አገልግሎት ሲሰጥ ወይም ሲሸጥ ሲገኝ ከ30 ቀን ላልበለጠ ጊዜ ችግሩን እስኪያስተካክል ይታሸጋል፤

- 3) ከማንኛውም ተቋም የተገልጋዩን ጤና የሚጎዳ መርዛማ ቆሻሻ/hazardous waste/ ከለቀቀ ማስተካከል እስከሚቻል ድርስ መላ ለመላ ወይም በከፊል ከ30 ቀን ላልበለጠ ጊዜ ችግሩን እስኪያስተካክል ይታሸጋል፤

ረ. እገዳን በተመለከተ

- 1) ድርጅቱ ወይም ተቋሙ ተደጋጋሚ የጤና ጉድለትና ጥፋት የተገኘበትና ከአንድ ጊዜ በላይ የማስጠንቀቂያና እሸጋ ቅጣት የተወሰደበት ከሆነ የተሰጠውን የጤና ብቃት ማረጋገጫ ስርተፍኬት ተነጥቆ ከ30 ቀናት እስከ 90 ቀናት የንግድ ፍቃዱ ታግዶ እንዲቆይ በደብዳቤ ለንግድ ፈቃድ ሰጪው አካል ይገለጻል፡፡ ቅጣቱንም ሲጨርስ ጉድለቶችን ማስተካከሉ ሲረጋገጥ ወደስራ እንዲገባ በጽሁፍ ይገለጽለታል፤
- 2) ቁጥጥር በሚደረግበት ተቋም/ምርት የተቀመጡትን መስፈርቶች ባለማሟላቱ በሰው ጤና ወይም አካል ላይ ከፍተኛ ጉዳት አስከትሎ ከተገኘ፤

ሰ. ስረዛን በተመለከተ

- 1) ተቋሙ በንዑስ አንቀጽ 22.1 /ለ--ረ/ የተጠቀሱ እርምጃዎች ተወስደውበት ሳያስተካክል ቀርቶ በባለሙያው የሙያ እይታ የጤና ጉድለት የተገኘበትን ተቋም የአካባቢ ጤና ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰረዛል፤
- 2) በአንቀጽ 22.1 ንኡስ አንቀጽ /ሀ--ረ/ የተጠቀሱት እርምጃዎች ተወስደውበት ያሳስተካከለ ከሆነ ለሚመለከተው የንግድ ፍቃድ ሰጪ አካል እስከ መጨረሻው እንዲሰረዝ ያሳውቃል፤
- 3) ቁጥጥር በሚደረግበት ተቋም/ምርት የተቀመጡትን መስፈርቶች ባለማሟላቱ በሰው ጤና ወይም አካል ላይ በፈጠረው ጉዳት ሞት አስከትሎ ከተገኘ፤

22.2. ስለ ቅሬታ አቀራረብ

በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 66 በተጠቀሰው ሂደት መሰረት ማንኛውም ሰው በብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አሰጣጥ፣በአስተዳደራዊ እርምጃ አወሳሰድ፣ በቁጥጥር ስራውና ከብክለት ጋር የተያያዙ አገልግሎት አሰጣጥ ጋር በተያያዘ ቅር ከተሰኘ አቤቱታውን በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ለተቋቋመው ቅሬታ ሰሚ አካል ማቅረብ ይችላል፤

22.3. የወንጀል ቅጣት እርምጃ፡

በዚህ መመሪያ የተመለከተን ገደብ፣መስፈርት፣ ሃላፊነትና ክልከላ ተግባር በፌዴራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 67 እንዲሁም በወንጀል ህጉ ተሸፍኖ ያለ ተግባር እንደ ተግባሩ አግባብነት በእነዚህ ህጎች መሰረት በወንጀል ተጠያቂነት ይሆናል፤

22.4. ወደ ቀድሞ ህጋዊነት ስለመመለስ በተመለከተ

- 1) ማንኛውም ተቋም በጤና ጉድለት ምክንያት ታግዶ ወይም ታሽጎ ቆይቶ የነበረበትን ጉድለት በማሻሻል እንደገና ወደ ነበረበት አገልግሎት ወይም ማምረት ስራ ለመመለስ ጥያቄ ሲያቀርብ በጽሁፍ የተገለፁት ችግሮች ማስተካከሉን ባሸገው አካል ጉድለቱ መስተካከሉ ከተረጋገጠ ወደ ህጋዊ ስራው ይመለሳል፤
- 2) ማንኛውም ተቋም በጤና ጉድለት ምክንያት የብቃት ማረጋገጫው ከተሰረዘ፣ ከስድስት ወር በኋላ ሌሎች ተያያዝ ቅጣቶችን ጨርሶ በአዲስ መልክ ጥያቄ በማቅረብ መስፈርት አሟልቶ እንደገና ወደ ነበረበት አገልግሎት ወይም ማምረት ስራ ሊመለስ ይችላል፤

ክፍል ስድስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

23. ስለ ንግድ ማስታወቂያዎች፣ ፕሮሞሽንና የምርት ገላጭ ጽሁፍ

- 1) በፌደራል አዋጅ ቁጥር 1112/2011 አንቀጽ 58 ንዑስ አንቀጽ 2 መሰረት በከተማ አስተዳደሩ ክልል ውስጥ የሚተላለፉ ከምግብ ጤና ነክ ምርትና አገልግሎት ጋር ተያያዥ የሆኑ የንግድ ማስታወቂያዎችና ፕሮሞሽኖች በዚህ መመሪያ አንቀጽ ከታች የተቀመጡትን መስፈርቶች ማሟላት አለበት፤
- 2) የምግብና ጤና ነክ ምርትና አገልግሎት ማስታወቂያና ፕሮሞሽን ትክክለኛ፣ ያልተዛባ፣ ተገቢ፣ ስነ ምግባርን የጠበቀና ለምርቱ ወይም ለአገልግሎቱ የወጣውን መስፈርት ያገናዘበ መሆን አለበት፤
- 3) ገላጭ ጽሁፍን በተመለከተ ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ እንደ ተቋሙ ወይም ምርቱ አይነትና ይዘት በምርት ማሸጊያ ላይ መካተት ያለባቸው ገላጭ ጽሁፎች በማስፈጸሚያ መስፈርቶች ላይ በሚወጣው ዝርዝር መሰረት የሚፈጸም ይሆናል፤

24. ስለተጠያቂነት

በዚህ መመሪያ የተጠቀሰውን ተላልፎ የተገኘ እና የተቀመጠውን ቅጣት ተግባራዊ ያለማድረግ በወንጀልና በፍትሐብሔር ያስጠይቃል፡፡

25. የመተባበር ግዴታ

ባለሥልጣኑ በዚህ መመሪያ የተቀመጠውን ተግባር፣ ኃላፊነትና ስልጣን በብቃት መወጣት እንዲችል ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት የመተባበር ግዴታ አለባቸው፤

26.ተፈፃሚነት ስለሌላቸውና ስለተሻሩ ህጎች

- 1) ከዚህ መመሪያ ጋር የሚቃረኑ አሰራሮችና መመሪያዎች በዚህ መመሪያ በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖራቸውም ፤
- 2) ቀደም ሲል ባለስልጣኑ ያወጣው የኃይደንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 5 /2010 በዚህ መመሪያ ተሸሯል፤
- 3) የሆቴሎች፣ የሌሎች ምግብና መጠጥ ድርጅቶች እና የጎጆ ኢንዱስትሪዎች መሰረታዊ የአካባቢ ጤና አጠባበቅ መስፈርቶች በሚል ጥቅም 2003 ዓ.ም በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ጤና ቢሮ የወጣው መመሪያም ተሸሯል፤

27.የመመሪያው ተፈፃሚነት

ይህ መመሪያ ከታህሳስ /2012 ዓ.ም ጀምሮ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

**አዲስ አበባ የምግብ፣ የመድኃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር
ባለስልጣን ዋና ዳይሬክተር**